

Oponentský posudek disertační práce

Název práce: *Podoby eklesiologie v české reformaci*

Autor práce: ThDr. Jan Rokyta

Školitel: prof. ThDr. Jan Blahoslav Lášek, Ph.D. h.c.

Posudek vypracoval: prof. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Datum: 10. 4. 2017

Hodnocení po obsahové stránce:

Předložená disertační práce si vytkla za cíl přiblížit podoby eklesiologie v české reformaci a to s vymezením do druhé poloviny 15. Století. Autorem disertační práce byla v souvislosti s tématem disertační práce pominuta problematika eklesiologie Jednoty bratrské a to zcela záměrně, neboť, jak autor disertační práce uvádí „*již kvůli nutnosti zpřístupnit pro pochopení zlomu v bratrské teologii například Lukáše Pražského Dosti czinieczy zwiery*“.

Jako oponent musím ocenit, že pan doktorand si zvolil obsahově náročné téma své práce, které předpokládá usilovnou práci s opravdu velkým množstvím informací získaných studiem odborné literatury i pramenů. Na stránkách své disertační práce autor nechá zaznívat k jednotlivým tématům a postavám názory předních domácích i zahraničních teologů a historiků, které vhodně doplňuje citáty z ukázek relevantních teologických traktátů. Autor předložené disertační práce jednoznačně prokázal detailní znalost zkoumané problematiky v plné šíři a to i s důkladným ponorem sítí vědeckého zkoumání do nejzazších hlubin takových zákoutí středověké teologie jako je kupříkladu učení o Antikristu, problematika ideálu prvotní církve či pojetí církve jako takové se specifiky u jednotlivých prezentovaných postav zkoumaného období a prostoru.

K tomu též nutno podotknout, že již jen pouhý soupis odborné literatury dává tušit velice náročnou heuristickou fázi práce na předloženém disertačním spisu, která byla zvládnuta s pečlivou, místy snad až přímo úzkostlivou precizností.

Škoda jen, že autor ve svém jemnocitu a snad až přílišné skromnosti nechává promlouvat ke čtenáři až příliš citované autority a jeho vlastní hodnocení zkoumané problematiky je velmi

upozaděno a čtenář je může spíše jen vytušit ze skladby textu a celkového pojetí disertační práce.

Jako oponent musím též ocenit, že předložená disertační práce je přehledně a logicky strukturována. Autor disertační práci člení do několika základních tematických okruhů, které na sebe logicky navazují.

Zastavme se nyní u postavy a díla Matěje z Janova, kteréžto kapitole se autor disertační práce věnuje nejdříve, což bylo rozhodnutí navýsost správné. Vždyť stěžejní literární dílo Matěje z Janova nazvané jako *Pravidla Starého a Nového Zákona*, byla sepsána jak M. Matěj sám uvádí: „z lásky a oddanosti k oblažujíc a nadnebeské svátosti těla a krve Kristovy, zda bych snad v něčem mohl povznést její úctu a slávu u současníků a věrnou touhu po jejím větším uctívání a k jejímu hodnému požívání takovým způsobem a za tím cílem, jakým způsobem a k jakému cíli byla připravena od Krista Ježíše a udělena jako dar milované církvi Svatých božích“. Základní myšlenkou díla mistra Matěje z Janova je vystihnout pravé křesťanství a pravou víru v protikladu k víře Antikristově. Matěj z Janova odsuzuje formalismus, zevnější okázalost a nádheru náboženských obřadů a také podrobuje ostré kritice církev. Prochází všemi stupni církevních hodností od papeže až po faráře a řeholníka. Tak kupříkladu těmito slovy ostře tepe přemrštěnou úctu k ostatkům svatých – tzv. relikviím, neboť dle jeho názoru slouží jen ke „kněžské hrabivosti“: *Rovněž protože jsou lakotní, uctívají a oslavují svaté v nebi, stavějí jim náhrobky, hromadí jejich ostatky a neobyčejně je vyzdobují a velebí; neboť to všechno se nakonec obrací v jejich zisk a v oněch relikviářích, jak se obecně říká, stejně některých proslulých již světců, jako těch, kteří byli zavedeni nedávno, mají prostředek, jak dojít zisku, byť i nepřímou a pod záminkou služby boží. A zázraky takových světců, dávnými i novými, pravými i vymyšlenými, a jak bylo výše řečeno, snad od ďábla poslanými, opatřují si přízeň u obecného lidu, nával lidí obětujících aspoň svíce, pohřební obřady a mnoho jiného a tím vším provozují ziskový obchod mezi ovečkami Ježíše ukřižovaného, považujice zbožnost za pramen zisku...“* Kárá časté zneužívání papežských provizí a rezervací, velmi ostře napadá mnohoobročníky, o kterých píše, že by měli být věšeni jako zlodějové a lupiči, řeholníky kárá, že se oddávají zahálčivému životu. V tom všem viděl Matěj z Janova Antikrista.

V souvislosti s postavou Matěje z Janova by ale měla být též adekvátně zmíněna postava Vojtěcha Raňkového z Ježova (cca 1320 – 1388), který patřil mezi největší autority teologické učenosti v Praze a který Matěje z Janova po návratu z Paříže do Prahy hmotně podporoval, snad

až do doby, než se Matějovi podařilo získat farní beneficium v Nové Vsi u Žatce. Též jako oponent bych přivítal, kdyby v disertační práci byl alespoň letmo v rozsahu několika málo odstavců zmíněn kupříkladu mistr Matouš z Krakova se svým dílem, které nese příznačný název *De squaloribus romanae curiae*, když už je v rejstříku na něj odkazováno.

U Matěje z Janova, a nejen u něho, bych jako autor disertační práce přivítal pro lepší porozumění zkoumaného tématu i hlubší zasazení zkoumaných postav a jejich díla do dobového kontextu a běhu událostí. Vždyť již „mistr pařížský“ těmito výstižnými slovy charakterizuje svou dobu jako *„zlé znetvoření a nejmrzčí rozrůznění ve spojení údů se stalo v rodině Ježíše Krista a právě tak neblaze se vedlo lidu věřícímu: ten lid, který měl na počátku jedno srdce a jednu mysl, stal se lidem rozervaným a roztrhaným“*.

Tato výše uvedená slova ale nejsou kritikou toho, co bylo napsáno autorem disertační práce, spíše jen připomenutím, co v předložené práci by mohlo být dle názoru oponenta probráno do větší hloubky či v širším kontextu.

Hodnocení po formální a jazykové stránce

Citace se v práci nalézají v dostatečném počtu (1364) a jejich provedení v rámci poznámkového aparátu odpovídá příslušným stanoveným normám. Seznam literatury a pramenů je velmi bohatý a též plně dostačující pro disertační práci. Celková technická úroveň zpracování odpovídá požadavkům kladeným na disertační práce. Stylistickou vyspělost a gramatickou úroveň práce lze též označit za vyhovující.

Závěrečné hodnocení

Předložená disertační práce je zpracována s příkladnou akribií a proto ji doporučuji připustit k obhajobě a po jejím úspěšném obhájení udělit předkladateli titul Ph.D.

prof. PaedDr. Martin Weis, Th.D.